

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

GRAU DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

TREBALL DE FI DE GRAU

Curs 2024-2025

**El *think-aloud protocol* com a eina per analitzar els
processos cognitius de la traducció**

Ona Gómez Sánchez
1633211

TUTOR/A
JONATHAN WALKER

Barcelona, 30 de maig de 2025

UAB
**Universitat Autònoma
de Barcelona**

*A Jonathan Walker, per acompanyar-me al llarg d'aquest
procés i apostar per la meva idea.*

*Als dos estudiants que anònimament han fet que aquest projecte
sigui possible.*

Dades del TFG

Títol:

El *think-aloud protocol* com a eina per analitzar els processos cognitius de la traducció

El *think-aloud protocol* como herramienta para analizar los procesos cognitivos de la traducción

The think-aloud protocol as a tool for analysing the cognitive processes of translation

Autor/a: Ona Gómez Sánchez

Tutor/a: Jonathan Walker

Centre: Facultat de Traducció i d'Interpretació, Universitat Autònoma de Barcelona

Estudis: Grau de Traducció i Interpretació

Curs acadèmic: 2024-2025

Paraules clau

Protocol de verbalització, interacció persona-ordinador, Teoria de la Traducció i la Interpretació, memòria a curt termini, usabilitat, moderat, text original, text meta.

Protocolo de verbalización, interacción persona-ordenador, Teoría de la Traducción e Interpretación, memoria a corto plazo, usabilidad, moderado, texto original, texto meta.

Think-aloud protocol, human-computer interaction, Theory of Translation and Interpreting, short-term memory, usability, moderate, source text, target text.

Resum

El *think-aloud protocol* s'ha fet servir en nombrosos camps d'investigació al llarg dels anys per analitzar els processos cognitius dels individus quan realitzen una tasca en concret. En aquest treball, s'aprofundirà en la seva vinculació amb l'àmbit de la traducció mitjançant un experiment que permetrà analitzar les diferències, pel que fa als processos mentals, entre un futur traductor i un individu sense formació prèvia en aquest sector. Finalment, es proposarà una possible aplicació d'aquest mètode a les aules per tal de millorar el sistema educatiu actual.

El *think-aloud protocol* se ha utilizado en numerosos campos de investigación a lo largo de los años para analizar los procesos cognitivos de los individuos al realizar una tarea en concreto. En este trabajo, se profundizará en su vinculación con el ámbito de la traducción mediante un experimento que permitirá analizar las diferencias, en cuanto a los procesos mentales, entre un futuro traductor y un individuo sin formación previa en este sector. Finalmente, se propondrá una posible aplicación de este método en las aulas con el fin de mejorar el sistema educativo actual.

The think-aloud protocol has been used in numerous fields of research over the years for analysing individuals' cognitive processes while performing a specific task. This study will explore its relevance to the field of translation through an experiment designed to examine the differences in mental processes between a future translator and an individual with no prior training in this sector. Finally, a potential application of this method into classrooms will be proposed, with the aim of improving the current educational system.

Índex

1. INTRODUCCIÓ	7
2. METODOLOGIA.....	8
3. QUÈ ÉS EL THINK-ALOUD PROTOCOL?	9
3.1. Altres aplicacions.....	10
3.1.1. Educació	10
3.1.2. Anàlisi de la usabilitat web	11
3.2. Vinculació amb la traducció	12
3.3. Anàlisis diferents estratègies d'enregistrament	13
3.3.1. En persona o remot	13
3.3.2. Moderat o no moderat.....	14
4. AVANTATGES I INCONVENIENTS.....	15
5. L'EXPERIMENT.....	17
5.1. Preparació prèvia	17
5.2. Procés d'execució de l'experiment	18
5.3. Com es durà a terme la correcció	18
6. ELS TEXTOS.....	20
6.1. Narrativa: <i>Pride and Prejudice</i> , Jane Austen.....	21
6.2. Jurídic: Contracte de feina.....	21
6.3. Instruccions: Aspiradora Rowenta	23
7. LES TRADUCCIONS.....	24
7.1. Narrativa: <i>Pride and Prejudice</i> , Jane Austen (estudiant A).....	24
7.2. Narrativa: <i>Pride and Prejudice</i> , Jane Austen (estudiant B).....	25
7.3. Jurídic: Contracte de feina (estudiant A)	25
7.4. Jurídic: Contracte de feina (estudiant B).....	26
7.5. Instruccions: Aspiradora Rowenta (estudiant A).....	27
7.6. Instruccions: Aspiradora Rowenta (estudiant B)	28

8. OBSERVACIONS.....	30
8.1. Estratègies emprades i comparació entre els dos estudiants quant als processos de traducció.....	30
8.2. Paràmetres bons i paràmetres a millorar	32
8.2.1. Narrativa: Pride and Prejudice, Jane Austen	32
8.2.2. Jurídic: Contracte de feina	34
8.2.3. Instruccions: Aspiradora Rowenta	35
9. CONCLUSIONS.....	41
9.1. Recomanacions.....	41
9.1.1. Implementació del protocol en els estudis de traducció.....	41
9.2. Utilitat del protocol	42
10. BIBLIOGRAFIA	45
11. ANNEX.....	47
a) Rúbrica d'avaluació	47

1. INTRODUCCIÓ

El protocol de verbalització, més comunament conegut com a *think-aloud protocol*, s'ha fet servir al llarg dels anys per recollir i posteriorment analitzar el procés cognitiu que segueix un individu o individus quan duen a terme una tasca concreta.

Malgrat que són incomputables el nombre d'aplicacions que ha tingut aquest protocol durant tota la història, especialment en el camp de la docència, de la psicologia, de la interacció persona-ordinador, i per descomptat, de la traducció i la interpretació, per a molts el seu nom i utilitat continua sent desconegut (Ávila et al.,2017).

La primera vegada que vaig conèixer l'existència d'aquest protocol va ser mentre realitzava l'assignatura Teoria de la Traducció i la Interpretació i com a futura traductora va fascinar-me la idea de poder observar i analitzar els processos mentals d'un individu quan ha de fer front a un text en la seva llengua B, l'anglès, i l'ha de traduir a la seva llengua A, en aquesta ocasió el català.

L'objectiu principal d'aquest treball de fi de grau és examinar, per mitjà del *think aloud protocol*, les diferències i les semblances a l'hora de dur a terme les traduccions de tres textos especialitzats entre un futur professional d'aquest camp de treball i un estudiant amb un bon coneixement de la llengua B.

A banda d'observar els processos mentals que segueixen els dos candidats, la intenció final d'aquest treball consisteix a, des d'una perspectiva analítica, concloure si la hipòtesi inicial, que els processos cognitius de l'estudiant i futura traductora són més ràpids, precisos i eficients, ha resultat certa i la diferència entre ambdós estudiants és tan significativa com es preveu que hauria de ser.

2. METODOLOGIA

Per tal d'executar aquest treball de fi de grau, en primer lloc, es realitzarà una investigació exhaustiva amb l'objectiu de poder determinar en què consisteix realment el *think-aloud protocol* conjuntament amb un repàs de les diverses vinculacions que ha tingut tal protocol des de l'antiguitat i, sobretot, el lligam amb el camp de la traducció. A continuació, s'exposaran i analitzaran les diferents estratègies d'enregistrament a l'hora de dur a terme aquesta mena de protocols, i s'escollirà el mètode que a posteriori faran servir els dos estudiants per realitzar les gravacions. Posteriorment, s'especificaran tant els avantatges com els inconvenients que suposa el ja mencionat protocol de verbalització.

En segon lloc, i corresponent a la part pràctica del present treball, es presentaran els tres textos especialitzats que hauran de traduir ambdós estudiants i a continuació, els resultats de les seves traduccions un cop finalitzats els enregistraments. Amb l'anàlisi i comparació minuciosa de tals resultats i de les estratègies emprades, juntament amb una rúbrica d'avaluació, es podran exposar finalment, quins paràmetres han estat bons i quins a millorar.

En tercer lloc, es recolliran un seguit de recomanacions a l'hora de fer servir aquesta mena de protocols i es presentarà una possible implementació del protocol de verbalització a les aules per millorar el sistema educatiu actual i aconseguir una ensenyança més personalitzada.

Finalment, es respondrà a la hipòtesi inicial, realment la diferència entre un futur traductor i un estudiant amb un bon nivell de coneixement de l'anglès a l'hora de realitzar una traducció és tan significativa com hauria de ser?

A l'annex es troba la rúbrica usada per fer la correcció de les traduccions dels participants.

3. QUÈ ÉS EL THINK-ALOUD PROTOCOL?

Des de començaments del segle passat són nombrosos els intents de definir i delimitar l'anomenat protocol de verbalització. Entre aquesta quantitat d'alternatives en destaca una per damunt de la resta. Segons Ericsson i Simon els protocols de verbalització són “un mètode d'investigació utilitzat per comprendre els processos cognitius dels subjectes a partir de la verbalització dels seus pensaments durant els experiments” (Wildemuth, 2017: 1).

Tal com afirmen els dos autors, el *think-aloud protocol* s'ha fet servir al llarg de la història com una eina per aprofundir en el raonament d'un individu quan ha de fer front a una tasca concreta. Aquests exercicis solen requerir que el subjecte hagi de resoldre un problema i, en conseqüència, hagi de prendre una sèrie de decisions que seran l'objecte d'anàlisi posterior.

Els protocols de verbalització van començar a utilitzar-se a principis del segle XX en el camp de la investigació psicològica. Inicialment, els psicòlegs recopilaven dades a partir de l'observació indirecta del processament de la informació dels subjectes. Aquesta estratègia va ser altament criticada, ja que requeria confiar cegament en les capacitats d'aquests psicòlegs. Per tal d'oferir una solució a aquest problema, Ericsson i Simon van proposar observar únicament els subjectes i les seves intervencions en veu alta, sense la necessitat dels psicòlegs.

Al llarg dels anys, són diversos el nombre de comentaris negatius que ha rebut aquest mètode d'investigació. Malgrat això, Ericsson i Simon puntualitzen que “l'eficàcia dels mètodes de pensament en veu alta és millorable mitjançant l'elecció de tasques adequades i l'establiment de condicions experimentals adients” (Wildemuth, 2017: 2). Afirmen que “s'han de capturar les respostes immediates dels subjectes mentre executen tasques o resolen problemes” (Wildemuth, 2017: 2), ja que “els protocols de verbalització depenen principalment de la informació que resideix en la memòria a curt termini. Com més temps passi, menys precisa i completa serà la informació” (Wildemuth, 2017: 2). Alhora, afirmen, en contra del que altres investigadors proposen, que “s'ha d'analitzar cada segment o unitat de manera independent per tal d'evitar el biaix que podria originar-se a causa de la imposició d'una perspectiva teòrica particular sobre les dades” (Wildemuth, 2017: 2).

Gran part de les crítiques rebudes han estat degudes a no implementar el protocol tal com proposen Ericsson i Simon. La realitat és que els investigadors no donen la instrucció als subjectes a fi que verbalitzin tot allò que pensen, sinó que més aviat, els incentiven perquè donin explicacions i durant el procés estableixen una conversa directa per tal de preguntar als individus sobre les seves dificultats i preocupacions (Wildemuth, 2017).

Ericsson i Simon van establir les bases sobre com dur a terme aquesta mena de protocols, i aquestes es mantenen fins avui dia. Actualment i des de fa anys, el *think-aloud protocol* es fa servir en diversos camps d'estudi:

D'una banda, per realitzar investigacions en l'àmbit universitari als Països Baixos, Estats Units i Canadà. I, per altra banda, s'ha verificat el seu ús en moltes disciplines variades com la psicologia, l'educació, la medicina, les ciències de la computació, l'ergonomia, les ciències de la informació i la biblioteconomia¹, la infermeria, la rehabilitació, la nutrició i la dietètica, les ciències de l'esport o la gerontologia² (Arroyo et al., 2016: 14).

3.1. Altres aplicacions

El *think-aloud protocol* és considerat “un dels mètodes més efectius per avaluar processos de pensament d'alt nivell” (Özcan et al., 2017: 131). Al llarg dels anys ha estat usat en diversos àmbits, des de l'educació fins a l'anàlisi de la usabilitat en pàgines web, entre molts d'altres.

3.1.1. Educació

En l'àmbit de l'educació el protocol de verbalització en veu alta s'ha utilitzat com a recurs auxiliar per tal de millorar el nivell de coneixement dels processos mentals, en aquest cas dels estudiants, quan han de fer front a problemes matemàtics, quan han d'aprendre una nova llengua o per tal de desenvolupar el seu raonament clínic.

¹ Disciplina que estudia l'organització i l'administració de les biblioteques, amb una atenció particular als mètodes de catalogació i d'ordenació dels fons bibliogràfics, per tal de facilitar-ne l'ús (Diccionari.cat, s.d.).

² Ciència que estudia la vellesa en general, els problemes que planteja des del punt de vista social, psicològic, econòmic, etc., i els processos que condueixen a l'envelliment de les persones (Diccionari.cat, s.d.).

Quant a la resolució de problemes matemàtics Zeynep Çiğdem Özcan, Yeşim İmamoğlu i Vildan Katmer Bayraklı (2017), després d’haver realitzat un estudi que investigava com un grup de vint-i-quatre alumnes d’entre onze i dotze anys actuaven quan havien de solucionar un problema en veu alta, afirmen que la majoria dels estudiants presenten dificultats quan han d’executar la tasca assignada. Els errors més destacables són la manca de comprensió i, per tant, la impossibilitat d’arribar a la resolució correcta i la incorrecta interpretació dels resultats de les operacions.

Pel que fa a l’aprenentatge d’una llengua estrangera, en aquest cas l’anglès, una escola de l’Equador va decidir implementar el protocol per tal que els seus alumnes milloressin tant la fluïdesa com la precisió a l’hora de parlar en veu alta, després del canvi produït en el sistema educatiu el 2012. Aquest canvi imposava que en acabar l’institut els alumnes havien de tenir un nivell B1, i en finalitzar els estudis universitaris aquest nivell havia de ser d’un B2. Després d’un cert període de temps, els docents van notar una millora sobretot en la comprensió i l’expressió oral dels alumnes. Tot i això, no han notat cap progrés significatiu en les seves habilitats a l’hora de resumir o provar de contextualitzar (Ávila et al.,2017).

El *think-aloud protocol* també s’ha fet servir per a finalitats educatives en alumnes universitaris, en concret amb estudiants d’infermeria, per tal que desenvolupin el raonament clínic. L’aplicació d’aquest mètode i el canvi cap a un ensenyament basat en l’experiència i el constructivisme ha afavorit la identificació d’errors tant a l’hora de fer servir estratègies clíniques com en l’ús de les dades a l’abast per arribar a un diagnòstic (Banning, 2008).

3.1.2. Anàlisi de la usabilitat web

El *think-aloud protocol* s’ha implementat en l’àmbit de la usabilitat web a partir de demanar a diferents usuaris que verbalitzin allò que pensen mentre naveguen per un lloc web. Gràcies a les seves respostes i reaccions és possible identificar els anomenats problemes d’usabilitat, és a dir, errades en el disseny de pàgines web que poden causar confusió, o fins i tot, conduir als usuaris a cometre un error. També és de gran utilitat per analitzar tant les expectatives com la satisfacció dels presumptes consumidors (Ávila et al.,2017).

3.2. Vinculació amb la traducció

El *think-aloud protocol* ha estat estretament vinculat tant a l'àmbit de la traducció com al de la interpretació. De fet, el centre de terminologia TERMCAT el defineix com “un protocol en el qual es recullen les reflexions individuals d'un traductor formulades en veu alta durant el procés de traducció, amb la finalitat d'obtenir dades sobre el seu procés cognitiu” (TERMCAT, s.d.).

Tal com afirma Silvia Bernardini (2001) durant l'última dècada, l'interès per comprendre aquest procés cognitiu ha anat en augment, impulsat per la idea que analitzar només el text traduït no és suficient per entendre completament la traducció. S'han dut a terme diversos experiments amb els protocols de verbalització aplicant la base teòrica de les investigacions d'Ericsson i Simon.

Els primers experiments sobretot van realitzar-se amb estudiants de llengües estrangeres o de traducció, ja que consideraven la hipòtesi que com menys automatitzats tinguessin els processos cognitius a l'hora de traduir, major informació podrien proporcionar. Optar per traductors professionals, per tant, suposaria obtenir uns resultats menys informatius perquè no verbalitzen tant quan es tracta de tasques rutinàries. Aquests experiments, d'acord amb els fonaments teòrics d'Ericsson i Simon, es basen en el fet que la informació de la memòria a curt termini (MCT) pot ser verbalitzada sense alterar en gran manera els processos cognitius del subjecte. Així mateix, per obtenir uns resultats considerats com a vàlids, cal que la interacció entre l'investigador i l'individu sigui mínima, que es considerin les diferències inherents entre els humans i que la verbalització sigui constant durant tota la tasca.

L'ús d'aquesta mena de protocols ha permès analitzar diferents estratègies de traducció com ara l'ús de diccionaris, la reformulació i la simplificació, entre d'altres. Alhora, ha ajudat a posar de manifest que els traductors professionals, a diferència d'aquells menys experimentats, processen unitats més grans, és a dir, frases o paràgrafs sencers. A més, fan més monitoratge del text meta. En altres paraules, són més propensos a fer ús d'estratègies de traducció típiques per aconseguir resultats més “professionals”: la relectura tant del text original com del text meta, consultes, comparació d'unitats de traducció...

Malgrat l'aportació al camp de la traducció, l'ús de protocols de verbalització també presenten limitacions significatives. En especial: l'absència d'un paradigma metodològic sòlid, les condicions experimentals massa laxes, la no consideració de les diferències entre els individus i el risc de distorsió dels resultats per part dels investigadors. És indubtable l'aportació al camp de la investigació de la traducció que han suposat els protocols de verbalització, tot i això, caldrà fer front a aquests reptes per millorar la recerca traductològica futura (Bernardini, 2001).

3.3. Anàlisis diferents estratègies d'enregistrament

3.3.1. En persona o remot

Gràcies als avenços tecnològics, els enregistraments del protocol de verbalització ja no han de dur-se a terme obligatòriament en persona, ja que actualment existeix la possibilitat que aquests puguin tenir lloc de manera remota. Ambdues opcions presenten avantatges i inconvenients que cal analitzar amb deteniment.

Pel que fa a les gravacions cara a cara, acostumen a suposar una major incomoditat i pressió de cara al subjecte que fa l'experiment. Tenir una persona o persones pendents de cada paraula, gest o emoció comporta uns resultats menys naturals, mesurats al detall per la por inherent dels humans a cometre qualsevol error.

Malgrat això, optar per aquesta opció permet que els subjectes puguin demanar els aclariments pertinents i que aquests siguin resolts al moment. Aquest fet comporta que l'enregistrament no hagi de veure's interromput constantment (Lyssna, 2024).

Quant als enregistraments executats en remot, solucionen i ajuden a fer que els individus acompleixin la tasca requerida confortablement i en un ambient sense estrès. D'aquesta manera, els resultats obtinguts veritablement ajuden a aconseguir una comprensió més gran del comportament humà.

Tot i això, en cas de dubte significa haver d'aturar l'activitat fins que aquest hagi estat resolt. Haver de parar en repetides ocasions l'enregistrament suposa una major implicació per part dels subjectes i que l'exercici tingui una durada excessiva (Lyssna, 2024).

Finalment, després de la valoració d'ambdues opcions la part pràctica d'aquest treball de fi de grau no es durà a terme de manera presencial, sinó en remot. Ambdós estudiants faran les traduccions des d'un ordinador i tant la veu com la pantalla quedarà enregistrada. Amb aquesta elecció, s'afavoreix l'obtenció d'uns resultats més autèntics. A més a més, s'afegirà una informació prèvia extensa per tal que es redueixin de manera considerable els dubtes i en conseqüència, les possibles interrupcions.

3.3.2. Moderat o no moderat

El protocol de verbalització pot abordar-se de dues maneres completament diferents.

En primer lloc, existeix la realització moderada d'aquest mètode d'investigació. Per tal de portar-la a terme cal que tant el subjecte que ha de fer la tasca com el supervisor siguin presents mentre s'executa l'activitat. Actualment, hi ha la possibilitat que sigui de manera presencial o en remot.

Optar per executar el protocol de verbalització de manera moderada significa la possibilitat de poder formular preguntes i donar indicacions als participants en temps real i, se sol escollir quan es busca un resultat més dinàmic i interactiu (Lyssna, 2014).

En segon lloc, el *think-aloud protocol* pot efectuar-se de forma no moderada, és a dir, sense que cap supervisor hi sigui present donant aclariments o direccions. D'aquesta manera, és el subjecte sol qui ha de fer front a l'exercici.

Escollir aquesta metodologia sol suposar una major verbalització dels pensaments i sobretot de les frustracions, ja que no compta amb la presència de cap supervisor (Lyssna, 2014).

Ambdues opcions són igualment efectives i respectables, tot i això, la part pràctica d'aquest treball s'executarà de manera no moderada. En tractar-se d'una tasca concreta i clara com és el cas d'una traducció, no existeix la necessitat d'estar ambdues parts presents.

4. AVANTATGES I INCONVENIENTS

El protocol de verbalització consta d'un gran nombre tant d'avantatges com d'inconvenients.

D'una banda, hi ha diversos avantatges que reafirmen la utilitat d'aquest procediment, entre els quals destaca el fet que el *think-aloud protocol* és innegablement un mètode relativament senzill d'executar, ja que requereix poc equipament, l'únic imprescindible és un dispositiu que permeti l'enregistrament. Així mateix, la possibilitat de poder fer aquesta gravació de forma remota, afavoreix el fet que sigui més fàcil d'efectuar.

Un altre element a favor és la viabilitat d'aconseguir veure l'evolució del subjecte mentre va acomplint la tasca requerida. Com a conseqüència, les dades que s'obtenen pel futur anàlisi són més clares i precises que si s'optés per un altre mètode d'investigació.

Aquest protocol, també permet analitzar i aprofundir en els sentiments, els problemes i les reaccions que pateixen els individus mentre fan front a l'experiment. Aquest fet permet aconseguir un coneixement major del comportament natural dels humans (Wildemuth, 2017).

D'altra banda, malgrat els beneficis exposats anteriorment, també existeixen multitud d'inconvenients que fan qüestionar la seva validesa.

En primer lloc, tot i que es pot dur a terme amb un equipament gairebé nul, la durada de l'experiment en si pot arribar a fer-se extremadament llarga si el subjecte té dificultats a l'hora de trobar les paraules adients per aconseguir verbalitzar tot allò que succeeix dins la seva ment (Wildemuth, 2017).

Així mateix, per més que els procediments per executar aquesta mena de protocols estan clarament definits, l'eficiència del protocol pot veure's compromesa quan, tal com exposa Peter Smagorinsky (2001), l'investigador assumeix que la seva comprensió lingüística és idèntica a la del participant i deixa de banda el factor cultural.

A més a més, encara que tenir la possibilitat de portar a terme l'experiment de manera remota suposa una gran facilitat per al subjecte, pot repercutir de forma negativa el fet que mentre es realitza l'enregistrament no existeixi la possibilitat de demanar aclariments.

Finalment, tant si es pretén fer un ús del protocol de manera remota o presencial, s'ha de tenir en especial consideració les instruccions prèvies que reben els subjectes abans d'iniciar les gravacions. Sense una informació clara, precisa, directa i, sobretot simple, la verbalització dels pensaments de l'individu fàcilment serà errònia o incompleta i, en conseqüència, insuficient per poder extraure les pertinents conclusions (Lyssna, 2014).

5. L'EXPERIMENT

Un cop conclosa la investigació teòrica, comença l'aportació al camp de la investigació dels estudis de traducció i interpretació. A causa de la importància que això suposa, tant l'extensió, com la dedicació ha estat significativament majors.

5.1. Preparació prèvia

Els passos previs a la realització dels enregistraments van estar centrats sobretot en la recapitulació d'informació sobre les diferents maneres en què es pot dur a terme aquest tipus de protocols en el camp de la traducció, i la posterior elecció de l'opció més adient.

Un cop es va determinar com s'havien de dur a terme els enregistraments, va ser essencial trobar un dels punts clau per a l'execució de l'experiment: la selecció de les persones que voluntàriament farien aquestes traduccions. Finalment, es van escollir dos estudiants: el primer, un estudiant de quart curs del Grau de Traducció i Interpretació; el segon, un estudiant de segon curs del grau del Grau en Enginyeria Biomèdica. Ambdós tenien un alt nivell de coneixement de la llengua anglesa.

El següent punt clau va consistir a triar els textos que posteriorment serien traduïts. Per tal de mantenir la diversitat, es va optar per tres textos que tinguessin peculiaritats diferents: un text narratiu, un text jurídic i unes instruccions. A continuació, es va dictaminar la llargada de cada fragment, un mínim de 220 paraules i un màxim de 260 per tal que la tasca no es fes excessivament llarga.

Un cop decidits els fragments, calia buscar un text de prova per assegurar-se que ambdós participants haguessin entès el procés que havien de seguir.

Quan es va comprovar que havien comprès la tasca, ja només faltava enviar els documents als subjectes acompanyats d'unes indicacions prèvies breus sobre les dificultats que presentava cada text i la directiva de verbalitzar tot allò que es pensés sense aturar la gravació en cap moment.

5.2. Procés d'execució de l'experiment

Tal com mostra el diagrama, el primer pas que ambdós estudiants han de dur a terme per realitzar la traducció és obrir l'ordinador, o qualsevol aparell amb accés a internet i còmode per acomplir la tasca requerida. En segon lloc, un cop encès l'aparell seleccionat, cal buscar i obrir un dels documents. A continuació, és essencial llegir les indicacions prèvies i tot seguit iniciar l'enregistrament i no aturar-lo fins a finalitzar la traducció. Aquest mateix procés s'ha de repetir per cada document. Un cop acabat, cal enviar, per una banda, els documents amb la versió final de les tres traduccions, i, per altra banda, les gravacions tant de veu com de pantalla corresponents a cada fragment.

5.3. Com es durà a terme la correcció

La correcció de les traduccions es durà a terme a partir de l'anàlisi de diversos factors.

D'una banda, es realitzarà una comparació en forma de diagrama entre el procés considerat ideal de traducció i els processos duts a terme per ambdós estudiants. D'aquesta manera, serà més senzill i visual entendre la raó dels posteriors errors comesos mentre realitzen les traduccions.

D'altra banda, una anàlisi exhaustiva de les errades, els encerts i les possibles millores de cada text. Aquest estudi s'executarà per mitjà d'una taula amb quatre columnes: una primera columna amb els fragments dels textos originals, una segona columna amb la traducció considerada perfecta, una tercera columna amb les traduccions de l'estudiant A, i una quarta i última columna amb les traduccions de l'estudiant B. Per tal que les correccions siguin més visuals, comptaran amb una llegenda per colors: el color vermell correspon a errors de traducció greus, el color taronja fa referència a traduccions millorables, i el color verd indica que són bones traduccions. Alhora, per assegurar la imparcialitat, les correccions es faran seguint la rúbrica de correcció que es troba a l'annex.

Pel que fa a les transcripcions dels enregistraments, a causa de la seva llarga durada, no s'inclouran en l'annex. En el cas de voler visualitzar les gravacions cal contactar amb l'autora d'aquest treball.

6. ELS TEXTOS

L'experiment se centra en la realització de tres traduccions per part de dos subjectes mentre verbalitzen tot allò que pensen. Els tres fragments seleccionats per traduir han estat extrets d'un text narratiu, un text jurídic i unes instruccions.

Per una banda, la narrativa és un gènere aparentment senzill, malgrat això, la majoria sovint subestima el seu nivell de complexitat, sobretot si tenim en compte l'obra seleccionada i la seva data de publicació. *Pride and Prejudice* de Jane Austen és un text narratiu que forma part de la literatura clàssica anglesa. Va ser publicat el 1813 i narra la història de la senyora Bennett i com intenta buscar un marit per a les seves cinc filles. A causa de l'època en què va sortir a la llum aquesta obra, tant els termes usats com les construccions de frases que utilitzen, pertanyen a un registre molt elevat i relativament antic. Aquest fet suposa un problema afegit a l'hora de trobar la traducció més adequada per a cada mot.

D'altra banda, els textos jurídics tenen una dificultat innegable, especialment si no hi ha un coneixement jurídic prèviament adquirit, com és el cas del segon estudiant. En aquest cas, el text seleccionat és un fragment d'un contracte de treball. La complexitat d'aquesta mena de textos sobretot radica en el llenguatge i terminologia jurídica que, d'igual manera que amb el text narratiu, correspon a un registre altament formal i que fins i tot es podria qualificar d'arcaic.

Finalment, el tercer i últim text són unes instruccions, en aquest cas unes instruccions d'una aspiradora Rowenta. Existeix el fals pensament que aquesta mena de textos no suposen cap complicació, tot i això, la majoria passa per alt la dificultat afegida que comporta l'ús reiterat tant dels imperatius com del present subjuntiu. Aquests dos temps verbals que sovint passen desapercebuts, tenen un paper fonamental a l'hora de traduir, en aquest cas, unes instruccions. D'una banda, cal fer servir els imperatius quan s'expressa una ordre que s'ha de fer a l'instant i, d'altra banda, és necessari usar el present subjuntiu quan aquestes ordres són negatives.

Per tal de dur a terme la selecció dels tres textos l'objectiu principal ha estat mantenir la màxima diversitat possible i un nivell força alt de complexitat per tal que les diferències entre els dos estudiants sortissin més fàcilment a la llum.

6.1. Narrativa: *Pride and Prejudice*, Jane Austen

It is a truth universally acknowledged, that a single man in possession of a good fortune, must be in want of a wife.

However little known the feelings or views of such a man may be on his first entering a neighbourhood, this truth is so well fixed in the minds of the surrounding families, that he is considered the rightful property of some one or other of their daughters.

"My dear Mr. Bennet," said his lady to him one day, "have you heard that Netherfield Park is let at last?"

Mr. Bennet replied that he had not.

"But it is," returned she; "for Mrs. Long has just been here, and she told me all about it."

Mr. Bennet made no answer.

"Do you not want to know who has taken it?" cried his wife impatiently.

"You want to tell me, and I have no objection to hearing it."

This was invitation enough.

"Why, my dear, you must know, Mrs. Long says that Netherfield is taken by a young man of large fortune from the north of England; that he came down on Monday in a chaise and four to see the place, and was so much delighted with it, that he agreed with Mr. Morris immediately; that he is to take possession before Michaelmas, and some of his servants are to be in the house by the end of next week."

6.2. Jurídic: Contracte de feina

SAMPLE CONTRACT OF EMPLOYMENT

This agreement, made on the day of the month of the year.....

Between:

..... (hereinafter referred to as "the Employer")

and

..... (hereinafter referred to as "the Employee")

WHEREAS the Employee and the Employer wish to enter into an employment agreement

governing the terms and conditions of employment;

THIS AGREEMENT WITNESSETH that in consideration of the premises and mutual covenants and agreements hereinafter contained is hereby acknowledged and agreed by and between the parties hereto as follows:

1. Term of Employment

The employment of the Employee shall commence from the date hereof and continue for an indefinite term until terminated in accordance with the provisions of this agreement.

2. Probation

The parties hereto agree that the initial six (6) month period of this agreement is "Probationary" in the following respects:

- a) the Employer shall have an opportunity to assess the performance, attitude, skills and other employment-related attributes and characteristics of the Employee;
- b) the Employee shall have an opportunity to learn about both the Employer and the position of employment;

either party may terminate the employment relationship at any time during the initial six month period with advance notice of seven days with justifiable reason, in which case there will be no continuing obligations of the parties to each other, financial or otherwise.

6.3. Instrucciones: Aspiradora Rowenta

CONDITIONS OF USE

- Your vacuum cleaner is an electrical device: it must be used under normal conditions of use.
- Use and store the appliances out of reach of children. Never leave the appliances operating without supervision.
- Do not hold the tool attachment or tube close to your eyes and ears.
- **Do not use your vacuum cleaner on the wet surfaces, water or liquids of whatever kind, hot substances, extremely fine substances (plaster, cement, ash...), large sharp objects (broken glass), products that are harmful (solvents, paint strippers...), corrosive (acids, cleaning fluids...), flammable and explosive (petroleum or alcohol-based).**
- Never immerse the appliances in water, do not spray water onto the appliance and do not store it outdoors.
- Do not use the appliance if it has fallen and has visible damage or appears to be working abnormally. In this case, do not open the appliance, but send it to the closest Approved Service Center or contact the Rowenta Consumer Service (see contact information on the last page).

[...]

5. CLEANING AND MAINTENANCE

Important: Always stop and unplug your vacuum cleaner before maintenance or cleaning.

CHANGING BAG

- The bag full light (5) indicates that the bag is full or saturated. If you notice that your appliance is becoming less efficient, set it to maximum power and hold the nozzle up above the ground. If the light stays red, replace the bag.
- Remove the flexible hose (18) from the suction opening (10) – fig. 2.
- Open the lid (9) of your vacuum cleaner – fig. 14.

7. LES TRADUCCIONS

A continuació, es presenten els resultats de les traduccions d'ambdós estudiants. En primer lloc, hi ha les traduccions de l'estudiant de quart curs del Grau de Traducció i Interpretació, d'ara endavant anomenat estudiant A; mentre que els resultats de les traduccions de l'estudiant de segon curs del Grau en Enginyeria Biomèdica, d'ara endavant anomenat estudiant B, es troben en segon lloc.

7.1. Narrativa: *Pride and Prejudice*, Jane Austen (estudiant A)

És una veritat universalment reconeguda que un home solter en possessió d'una bona fortuna ha de necessitar una dona.

Per poc coneguts que siguin els sentiments o les opinions d'un home com aquest en la primera vegada que arriba a un barri, aquesta veritat està tan establerta en les ments de les famílies del voltant que el consideren propietat legítima d'alguna o altra de les seves filles.

"El meu estimat Bennet" digué un dia la seva dona "has sentit que finalment han arrendat Netherfield Park?"

El senyor Bennet contestà que no.

"Però és cert" respongué ella "perquè la senyora Long s'acaba d'anar i m'ho ha explicat tot."

El senyor Bennet no contestà.

"És que no vols saber qui l'ha arrendat?" cridà la seva dona impacientment.

"Tu desitges dir-m'ho i jo no tinc cap objecció a escoltar-ho."

Això fou convit suficient.

"Per què, estimat, ho has de saber, la senyora Long diu que un jove de gran fortuna del nord d'Anglaterra ha arrendat Netherfield. Va arribar dilluns en un carruatge de quatre cavalls per veure el lloc, i hi estava tan encantat que va estar d'acord amb el senyor Morris immediatament. El jove ha de prendre possessió abans de la festa de Sant Miquel i alguns dels seus servents seran a la casa a finals de la setmana vinent."

7.2. Narrativa: Pride and Prejudice, Jane Austen (estudiant B)

És una veritat universalment reconeguda, que un home solter en possessió d'una gran fortuna, ha de voler un dona.

Tot i que siguin poc coneguts el sentiments o opinions d'aquest home la primera vegada que entra en un barri, aquesta veritat està molt fixada en el pensament de les famílies del voltant, que ell és considerat la bona propietat d'algú o alguna de les seves filles.

"Estimat senyor Bennet" li va dir la seva dama un dia, "has escoltat que el Netherfield parc és deïa per fi?"

El senyor Bennet va respondre que no ho havia escoltat.

"Però ho és", va retornar ella; "per la senyora Long que ha estat aquí just ara, i m'ho ha explicat tot".

"No vols saber qui ho ha agafat?" va plorar la seva dona impacient.

"Tu m'ho vols dir, i jo no tinc cap interès en saber-ne"

Aquesta invitació era suficient.

"Perquè, estimada meua, hauries de saber, la senyora Long diu que Netherfield és pres per un home jove de gran fortuna del nord d'Anglaterra; que va venir dilluns en un carruatge per veure el lloc, i estava molt content amb ell, que va acordar amb el senyor Morris immediatament; que ell obtindrà la possessió abans que Michaelmas, i alguns dels seus servents seran a la casa pel final de la setmana vinent"

7.3. Jurídic: Contracte de feina (estudiant A)

MODEL DE CONTRACTE DE TREBALL

Aquest acord, fet el dia... del... mes de l'any....

Entre:

..... (d'ara endavant "el/la Treballador/a")

i

.....(d'ara endavant "l'Empresa")

DECLARA que l'Empresa i el/la Treballador/a es comprometen a un acord de treball regit per les condicions generals de treball:

AQUEST ACORD POSA EN TESTIMONI que, considerant les premisses, els convenis mutus i els acords d'ara endavant, es reconeixen i es pacten per i entre les parts de la manera següent:

1. Durada del contracte

El contracte del/de la Treballador/a s'iniciarà a partir de la data de la seva signatura i continuarà durant un període indefinit conforme amb les estipulacions d'aquest acord.

2. Període de prova

Les dues parts presents estableixen que el període inicial de sis (6) mesos d'aquest acord és "de prova" en els següents aspectes:

- a) L'Empresa tindrà la oportunitat d'avaluar la realització, l'actitud, les habilitats i altres atributs relacionats amb la feina i característiques del/de la Treballador/a;
- b) El/la Treballador/a tindrà la oportunitat d'aprendre sobre l'Empresa i el lloc de treball;
- c) Qualsevol de les dues parts pot finalitzar la relació laboral en qualsevol moment durant els primers sis mesos de prova, amb un previ avís de set dies amb causa justificada. En aquest cas no hi haurà obligacions de les dues parts entre si, econòmiques o d'altres tipus.

7.4. Jurídic: Contracte de feina (estudiant B)

EXEMPLE DE CONTRACTE DE TREBALL

Aquest acord, fet el dia del mes de ... de l'any.....

Entre:

..... (des d'ara fins endavant referit com a "Empresari")

i

..... (des d'ara fins endavant referit com a "Treballador")

Mentre que l'empresari i el treballador desitgin entrar en l'acord de feina

Governant els termes i condicions de l'ocupació;

Aquest acord dona testimoni que en consideració de les premisses i convenis mutus i acords des d'ara fins endavant continguts son per la present enteses i acordades per i entre les parts fins aquí com continua:

1. Terme d'ocupació

L'ocupació del treballador ha de començar des de la data actual i continuar fins a un terme indefinit fins a que sigui determinat en acordança amb les previsions d'aquest acord.

2. Aprovació

Les parts presents acorden que el període dels sis (6) primers mesos d'aquest acord son "per prova" en els següents respectes:

- a) L'empresari ha de tenir l'oportunitat d'avaluar l'actuació, actitud, qualitats i altres atributs relacionats amb l'ocupació i característiques del treballador.
- b) El treballador ha de tenir la oportunitat d'aprendre sobre tant l'empresari com la posició de l'ocupació;
- c) Qualsevol de les parts poden acabar la relació d'ocupació en qualsevol moment durant el període dels 6 primers mesos avisant 7 dies abans amb una raó justificable, en aquest cas no hi haurà més obligacions per cap de les dues parts, financers com qualsevol altres.

7.5. Instruccions: Aspiradora Rowenta (estudiant A)

CONDICIONS D'ÚS

- L'aspiradora és un aparell elèctric i s'ha de fer servir en condicions normals d'ús.
- Utilitzeu i emmagatzemeu els aparells fora de l'abast dels nens. Mai deixeu els aparells en funcionament sense supervisió.
- No sostingueu l'eina o el tub a prop dels ulls i les orelles.
- **No utilitzeu l'aspiradora en superfícies humides, aigua o líquids de qualsevol tipus, substàncies calentes, substàncies extremadament fines (guix, cement, cendres...), objectes grans i punxeguts (vidres trencats), productes nocius (solvents, decapants...), corrosius (àcids, líquids de neteja...), inflamables i explosius (a base de petroli o alcohol).**

- Mai submergeixi els aparells en aigua, no ruixeu aigua sobre l'aparell i no el guardeu a l'exterior.
 - No utilitzeu l'aparell si ha patit una caiguda i té danys visibles o sembla que funciona d'una manera poc normal. En aquest cas, no engegueu l'aparell, sinó envieu-lo al Servicio Técnico o contacteu al Servicio al consumidor Rowenta (vegeu la informació de contacte a l'última pàgina).
- [...]

5. NETEJA I MANTENIMENT

Important: sempre atureu i desendolieu l'aspiradora abans de fer el manteniment o la neteja.

BOSSA DE RECANVI

- La llum de la bossa (5) indica que aquesta està plena o saturada. Si noteu que l'aparell és cada vegada menys eficient, poseu-lo a la màxima potència i alceu la boca de l'aspiradora per sobre del terra. Si la llum es manté en vermell, reemplaceu la bossa.
- Traieu la mànega flexible (18) de l'obertura d'aspiració (10) – fig. 2.
- Obriu la tapa (9) de l'aspiradora – fig. 14.

7.6. Instruccions: Aspiradora Rowenta (estudiant B)

CONDICIONS D'ÚS:

- La teva aspiradora és un dispositiu elèctric: ha de ser utilitzat sota condicions normals.
- Utilitza i guarda l'aparell fora de l'abast dels nens. Mai deixis els aparells funcionant sense supervisió.
- No agafis l'adjunt d'eines o tub a prop dels teus ulls o orelles.
- Mai submergeixis els aparells en aigua, no li llencis aigua a l'aparell i no l'emmagatzemis a l'exterior.
- No utilitzis l'aparell si ha caigut i té un dany visible o sembla que funciona amb anormalitat. En aquest cas, no obris l'aparell, però envia-ho al Centres de Serveis Aprovat

més proper o contacta al Servei de Consumidor de Rowenta (mira la informació de contacte a l'última pàgina).

[...]

5. MANTENIMENT I NETEJA

Important: Sempre para i desendolla la teva aspiradora abans de manteniment o neteja.

BOSSA DE CANVI

-La llum plena de la bossa (5) indica que la bossa està plena o saturada. Si te n'adones que l'aparell es torna menys eficient, posa-ho a la màxima potència i aguanta el broquet cap a munt sota el terra. Si la llum està vermella, canvia la bossa.

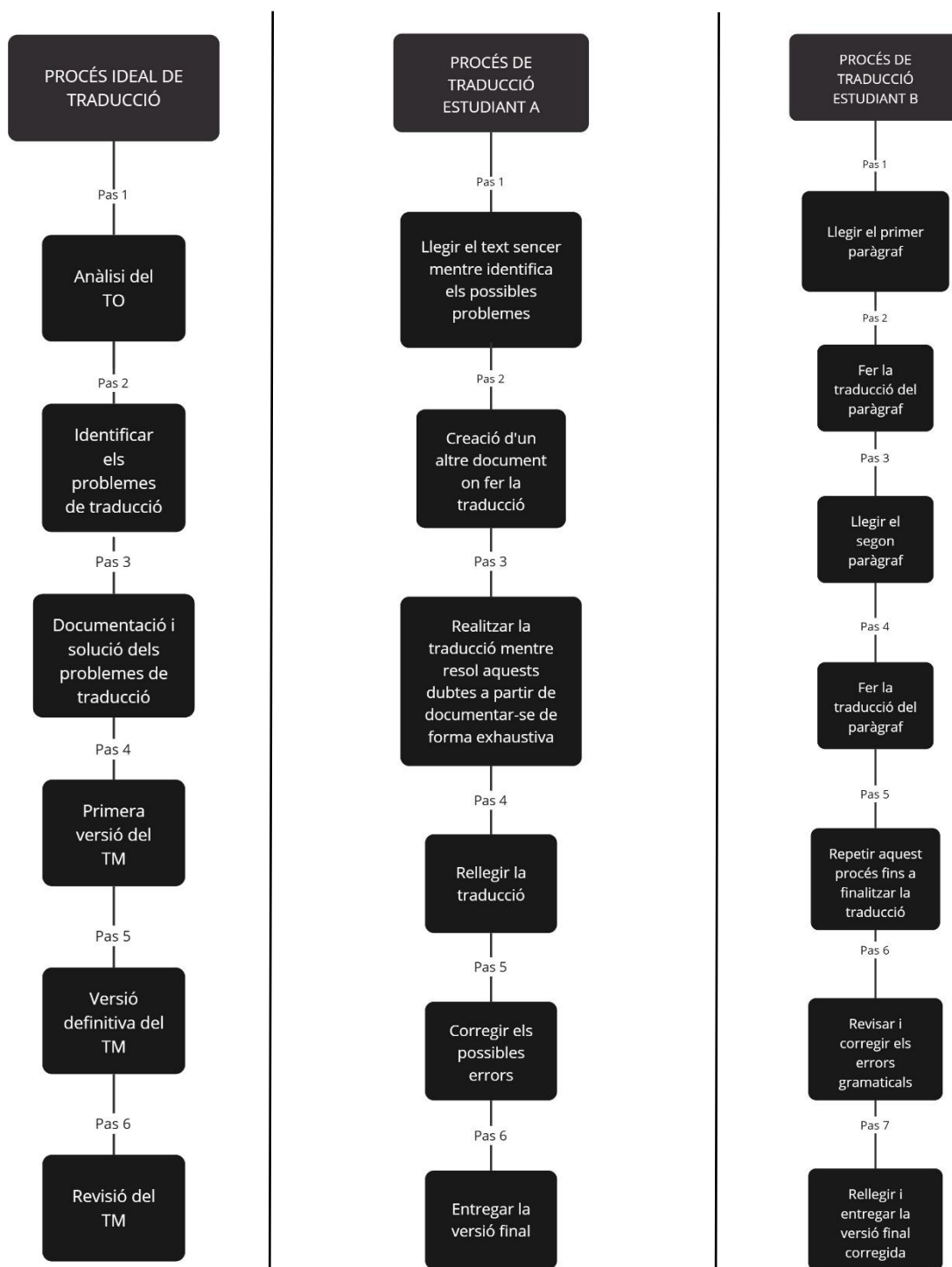
-Elimina la mànega flexible (18) de l'obertura d'aspiració (10)-fig.2.

-Obre la tapa (9) de la teva aspiradora – fig 14.

8. OBSERVACIONS

8.1. Estratègies emprades i comparació entre els dos estudiants

quant als processos de traducció

Segons la guia pràctica de Mariana Orozco-Jutorán (2008), el procés ideal de traducció consta de 6 passos: en primer lloc, és imprescindible fer una anàlisi prèvia del text original (TO), ja que aquest permet fer una identificació eficaç dels possibles problemes de traducció. Posteriorment, cal fer un procés de documentació exhaustiu per aconseguir solucionar els problemes de traducció identificats anteriorment. A continuació, es pot realitzar la primera versió del text meta (TM), i un cop aquesta ha reposat, és quan es pot fer la versió definitiva. L'últim pas consisteix a revisar la versió definitiva i veure que no hi hagi cap error que s'hagués passat per alt en algun dels passos anteriors.

D'una banda, l'estudiant A ha realitzat un procés de traducció que també ha comptat amb 6 passos: primerament ha fet una llegida del TO mentre identificava quins podrien ser els problemes de traducció als que hauria de fer front. A continuació, i per tal de treballar de manera més còmoda, ha optat per obrir un altre document i dividir la pantalla, d'aquesta manera en un costat pot veure el TO complet i a l'altre costat el TM. El tercer pas ha consistit a dur a terme la traducció mentre, per mitjà d'una documentació exhaustiva, aconseguia resoldre els problemes ja identificats. Un cop finalitzada i abans d'entregar la versió final, ha rellegit la traducció i ha arreglat els errors trobats.

A diferència del procés ideal, l'estudiant A ha resolt els problemes de traducció a l'hora que feia la traducció i no prèviament. I, tampoc ha deixat que la versió inicial reposés. Tot i això, no es pot valorar negativament aquest últim factor, a causa de la indicació prèvia de no aturar la gravació en cap moment, i que, per tant, impedeix poder reprendre la traducció dies més tard.

D'altra banda, l'estudiant B ha realitzat un procés de traducció format per 7 passos: el primer pas ha consistit a copiar el primer paràgraf, fer-ne una llegida i posteriorment la corresponent traducció. Aquest procés s'ha repetit consecutivament fins a arribar al final de la traducció. Tot seguit, ha revisat i corregit els errors trobats i, finalment, ha rellegit i ha entregat la versió final del TM.

Quan es compara amb el procés ideal de traducció, l'estudiant B ha optat per llegir el text paràgraf a paràgraf en comptes de fer una primera lectura completa. Alhora, tampoc s'ha documentat abans de començar a dur a terme la traducció, simplement un

cop trobava una paraula de la qual dubtava o desconeixia la traducció, la buscava al diccionari.

8.2. Paràmetres bons i paràmetres a millorar

8.2.1. Narrativa: *Pride and Prejudice*, Jane Austen³

Fragment original	Traducció perfecta ⁴	Traducció estudiant A	Traducció estudiant B
"must be in want of a wife"	"deu buscar una esposa"	"ha de necessitar una dona"	"ha de voler una dona"
"of such a man"	"d'un home així"	"d'un home com aquest"	"d'aquest home"
"on his first entering a neighbourhood"	"quan ell fa la seua primera aparició en un veïnat"	"en la primera vegada que arriba a un barri"	"que entra en un barri"
"so well fixed in the minds"	"tan endins dels seus caps"	"tan establerta en les ments"	"molt fixada en el pensament"
"of the surrounding families"	"les famílies que hi viuen"	"de les famílies del voltant"	"de les famílies del voltant"
"is considered the rightful property of some one or other of their daughters."	"el consideren legítima propietat d'una o altra de les seues filles."	"el consideren propietat legítima d'alguna o altra de les seves filles."	"és considerat la bona propietat d'algú o alguna de les seves filles."
"My dear Mr. Bennet"	"Estimat senyor Bennet"	"El meu estimat Bennet"	"Estimat senyor Bennet"
"his lady"	"la seua esposa"	"la seva dona"	"la seva dama"

³ El color vermell correspon a errors de traducció greus, el color taronja fa referència a traduccions millorables, i el color verd indica que són bones traduccions.

⁴ Extret de la traducció al català de Josep Marc Borillo.

"have you heard that Netherfield Park is let at last?"	"saps que per fi han llogat Netherfield Park?"	"has sentit que finalment han arrendat Netherfield Park?"	"has escoltat que el Netherfield Park és deixa per fi?"
"But it is"	"Doncs si"	"Però és cert"	"Però ho és"
"for Mrs. Long has just been here"	"acaba de vendre la senyora Long"	"perquè la senyora Long s'acaba d'anar"	"per la senyora Long que ha estat aquí just ara"
"Mr. Bennet made no answer."	"El senyor Bennet no hi va contestar."	"El senyor Bennet no contestà."	
"Do you not want to know who has taken it?"	"No vols saber qui ha llogat la propietat?"	"És que no vols saber qui l'ha arrendat?"	"No vols saber qui ho ha agafat?"
"cried his wife impatiently"	"feu la dona, impacient"	"cridà la seva dona impacientment"	"va plorar la seva dona impacient"
"You want to tell me, and I have no objection to hearing it."	"Però tu tens ganes de dir-m'ho, i jo no tinc res en contra de saber-ho."	"Tu desitges dir-m'ho i jo no tinc cap objecció a escoltar-ho."	"Tu m'ho vols dir, i jo no tinc cap interès en saber-ne."
"Why, my dear, you must know, Mr. Long says"	"Doncs has de saber, estimat, que la senyora Long"	"Per què, estimat, ho has de saber, la senyora Long"	"Perquè, estimada meva, hauries de saber, la senyora Long"
"Netherfield is taken by a young man of large fortune from the north of England"	"Netherfield l'ha llogat un jove molt ric del nord d'Anglaterra"	"un jove de gran fortuna del nord d'Anglaterra ha arrendat Netherfield"	"Netherfield és pres per un home jove de gran fortuna del nord d'Anglaterra"

"in a chaise and four"	"una carretel·la tirada per quatre cavalls"	"un carruatge de quatre cavalls"	"un carruatge"
"and was so much delighted with it, that he agreed with Mr. Morris immediately"	"i que li va agradar tant que de seguida es va posar d'acord amb el senyor Morris"	"i hi estava tan encantat que va estar d'acord amb el senyor Morris immediatament"	"i estava molt content amb ell, que va acordar amb el senyor Morris immediatament"
"that he is to take possession before Michaelmas, and some of his servants are to be in the house by the end of next week."	"que s'hi instal·larà abans de Sant Miquel, i que a finals de la setmana que ve ja hi haurà alguns criats."	"El jove ha de prendre possessió abans de la festa de Sant Miquel i alguns dels seus servents seran a la casa a finals de la setmana vinent."	"que ell obtindrà la possessió abans que Michaelmas, i alguns dels seus servents seran a la casa pel final de la setmana vinent."

8.2.2. Jurídic: Contracte de feina

Fragment original	Traducció perfecta	Traducció estudiant A	Traducció estudiant B
"This agreement"	"Aquest contracte"	"Aquest acord"	"Aquest acord"
"made on"	"que es formalitza"	"fet"	"fet"
"hereinafter referred to as"	"d'ara endavant, anomenat"	"d'ara endavant"	"des d'ara fins endavant referit com a"
"the Employer"	"el/la representant de l'Empresa"	"el/la Treballador/a"	"Empresari"
"the Employee"	"el/la treballador/a"	"l'Empresa"	"Treballador"

"WHEREAS"	"EXPOSEN"	DECLARA	"Mentre"
"terms and conditions"	"condicions"	"condicions"	"termes i condicions"
"employment"	"treball"	"treball"	"ocupació"
"WITNESSETH"	"ACORDEN"	"POSA EN TESTIMONI"	"dona testimoni"
"Term of Employment"	"Durada del present contracte"	"Durada del contracte"	"Terme d'ocupació"
"Probation"	"Període de prova"	"Període de prova"	"Aprovació"
"the performance"	"el rendiment"	"la realització"	"l'actuació"
"employment relationship"	"relació laboral"	"relació laboral"	"relació d'ocupació"
"financial or otherwise"	"ni econòmiques ni de cap altra índole"	"econòmiques o d'altres tipus"	"financials com qualsevol altres"

8.2.3. Instruccions: Aspiradora Rowenta

Fragment original	Traducció perfecta ⁵	Traducció estudiant A	Traducció estudiant B
"Your vacuum cleaner is an electrical device: it must be used under normal conditions of use."	"La seva aspiradora és un aparell elèctric i, per tant, s'ha d'utilitzar en condicions normals d'ús."	"L'aspiradora és un aparell elèctric i s'ha de fer servir en condicions normals d'ús."	"La teva aspiradora és un dispositiu elèctric: ha de ser utilitzat sota condicions normals."
"Use and store the appliances out of reach of children."	"Utilitzi i guardi l'aparell fora de l'abast dels infants."	"Utilitzeu i emmagatzemeu els aparells fora de"	"Utilitza i guarda l'aparell fora de l'abast dels nens."

⁵ Adaptació al català a partir de les instruccions escrites en castellà de la mateixa companyia.

Never leave the appliances operating without supervision."	No deixi mai l'aparell en funcionament sense supervisió."	l'abast dels nens. Mai deixeu els aparells en funcionament sense supervisió."	Mai deixis els aparells funcionant sense supervisió."
"Do not hold the tool attachment or tube close to your eyes and ears."	"No col·loqui la boca o l'extrem del tub a prop dels ulls o de les orelles."	"No sostingueu l'eina o el tub a prop dels ulls i les orelles."	"No agafis l'adjunt d'eines o tub a prop dels teus ulls o orelles."
"Do not use your vacuum cleaner on the wet surfaces, water or liquids of whatever kind, hot substances, extremely fine substances (plaster, cement, ash...), large sharp objects (broken glass), products that are harmful (solvents, paint strippers...), corrosive (acids, cleaning fluids...), flammable and explosive (petroleum or alcohol-based)."	"No aspiri superfícies humides, amb aigua o líquids, independentment de la seva naturalesa, substàncies calentes, substàncies ultrafines (guix, ciment, cendres...), restes grans i tallants (vidre), productes nocius (dissolvents, decapants...), agressius (àcids, netejadors...), inflamables i explosius (a base	"No utilitzeu l'aspiradora en superfícies humides, aigua o líquids de qualsevol tipus, substàncies calentes, substàncies extremadament fines (guix, ciment, cendres...), objectes grans i punxeguts (vidres trencats), productes nocius (solvents, decapants...), corrosius (àcids, líquids de neteja...),	

	de gasolina o alcohol).”	inflamables i explosius (a base de petroli o alcohol).”	
“Never immerse the appliances in water, do not spray water onto the appliance and do not store it outdoors.”	“No submergeixi mai l’aparell en aigua, no el ruixi amb aigua ni el guardi a l’exterior.”	“Mai submergeix els aparells en aigua, no ruixeu aigua sobre l’aparell i no el guardeu a l’exterior.”	“Mai submergeixis els aparells en aigua, no li llencis aigua a l’aparell i no l’emmagatzemis a l’exterior.”
“Do not use the appliance if it has fallen and has visible damage or appears to be working abnormally. In this case, do not open the appliance, but send it to the closest Approved Service Center or contact the Rowenta Consumer Service (see contact information on the last page).”	“No utilitzi l’aparell si ha caigut i presenta danys visibles o anomalies en el seu funcionament. En aquest cas, no obri l’aparell; porti’l al Centre de Servei Autoritzat més proper o posi’s en contacte amb el servei d’atenció al consumidor de Rowenta (vegi les dades a l’última pàgina).	“No utilitzeu l’aparell si ha patit una caiguda i té danys visibles o sembla que funciona d’una manera poc normal. En aquest cas, no engegueu l’aparell, sinó envieu-lo al Servicio Técnico o contacteu al Servicio al consumidor Rowenta (vegeu la informació de contacte a l’última pàgina).”	“No utilitzis l’aparell si ha caigut i té un dany visible o sembla que funciona amb anormalitat. En aquest cas, no obris l’aparell, però envia-ho al Centres de Serveis Aprovat més proper o contacta al Servei de Consumidor de Rowenta (mira la informació de contacte a l’última pàgina).”

“CLEANING AND MAINTENANCE”	“NETEJA I MANTENIMENT”	“NETEJA I MANTENIMENT”	“MANTENIMENT I NETEJA”
“CHANGING BAG”	“CANVIÏ DE BOSSA”	“BOSSA DE RECANVI”	“BOSSA DE CANVI”
“The bag full light (5) indicates that the bag is full or saturated. If you notice that your appliance is becoming less efficient, set it to maximum power and hold the nozzle up above the ground. If the light stays red, replace the bag.”	“El pilot d’ompliment de la bossa (5) li indicarà si la bossa està plena o saturada. Si constata una disminució en l’eficàcia de l’aparell, ajusti la potència al màxim i mantingui el raspall aixecat per sobre del terra. Si el pilot es manté en vermell, canviï la bossa.”	“La llum de la bossa (5) indica que aquesta està plena o saturada. Si noteu que l’aparell és cada vegada menys eficient, poseu-lo a la màxima potència i alceu la boca de l’aspiradora per sobre del terra. Si la llum es manté en vermell, reemplaceu la bossa.”	“La llum plena de la bossa (5) indica que la bossa està plena o saturada. Si te n’adones que l’aparell es torna menys eficient, posa-ho a la màxima potència i aguanta el broquet cap a munt sota el terra. Si la llum està vermella, canvia la bossa.”
“Remove the flexible hose (18) from the suction opening (10) – fig. 2.”	“Retiri el tub flexible (18) de la boca d’aspiració (10) – fig. 2. “	“Traieu la mànega flexible (18) de l’obertura d’aspiració (10) – fig. 2.”	“Elimina la mànega flexible (18) de l’obertura d’aspiració (10)- fig.2.”

*En cas que es vulguin consultar les gravacions, cal contactar amb l'autora del treball.

Per tal de dur a terme l’anàlisi, s’ha optat per l’ús de tres taules comparatives, una per cada text. Per un cantó, tant pel text narratiu com per a les instruccions s’han fet servir traduccions professionals ja existents com a referència d’autoritat. Per l’obra *Pride And Prejudice* s’ha escollit la traducció al català de Josep Marc Borillo (Bromera, 2018),

mentre que per les instruccions, s'ha fet servir la traducció en castellà de la mateixa companyia i s'ha fet l'adaptació al català. Pel que fa al text jurídic, a falta d'una revisió professional externa, s'ha optat per focalitzar tota l'atenció en els errors gramaticals, d'estil i terminològics, d'acord amb els coneixements adquirits durant la formació acadèmica.

En el cas de l'estudiant B predominen errors que es podrien considerar evitables amb una simple revisió extensa. Aquestes errades es deuen, majoritàriament, a l'ús reiterat de la traducció literal i a l'elecció d'una metodologia de traducció per paràgrafs. Entre elles destaquen la manca de paràgrafs, la còpia idèntica de la puntuació anglesa, una elecció de terminologia poc natural, contrasentits, canvis d'ordre... Sorprenen especialment eleccions de traducció poc naturals com "dispositiu" en comptes "d'aparell", "elimina" en lloc de "retiri" o "tregui", o "agafat" quan el verb correcte seria "llogat", entre d'altres.

L'estudiant A, d'altra banda, en general demostra un millor domini de les estratègies de traducció, i en conseqüència unes traduccions de més qualitat. Aquest fet es deu en gran manera a l'estona dedicada a executar la tasca requerida. La durada dels enregistraments de l'estudiant A com a mínim són de quaranta-un minuts, arribant a prolongar-se, en el cas de les instruccions fins a l'hora i quart. Mentre que, la durada dels enregistraments de l'estudiant B són d'entre setze i vint-i-tres minuts. A més, a diferència de l'estudiant B, no es detecten contrasentits, fet que demostra una major comprensió dels textos originals i en general una millor coherència i cohesió, sobretot amb la traducció de les instruccions de l'aspiradora. Malgrat això, una revisió més exhaustiva de la terminologia hauria suposat un resultat final més brillant i propi d'un futur professional d'aquest camp.

Tot i això, hi ha errors gramaticals que ambdós estudiants comparteixen, com haver-se oblidat de la doble negació pròpia de la llengua catalana. Alhora, és curiós veure com, en el cas del text narratiu, han optat per mantenir les cometes i no fer ús del guió llarg característic dels diàlegs.

En canvi, hi ha errors considerats més difícils tant d'evitar, com de detectar, sobretot en el cas de la terminologia jurídica o de la relacionada amb les aspiradores. Una bona manera d'aconseguir fer front a aquesta manca de coneixement específic és a partir de consultar textos paral·lels. No obstant això, cal destacar que en el cas de

l'estudiant A, es pot observar una major documentació i dedicació, com per exemple amb el terme "Michaelmas", on en comptes d'optar per deixar-lo en anglès, com és el cas de l'estudiant B, o donar per fet que es tracta del nom de l'amo de la casa, ha dut a terme una cerca exhaustiva fins a trobar que en realitat es tracta del nom d'una festivitat cristiana i que en català s'anomena Sant Miquel.

Per a més detall, consultar la rúbrica de correcció que es troba a l'annex.

9. CONCLUSIONS

9.1. Recomanacions

Un cop fet l'experiment, hi ha diverses recomanacions envers l'ús dels protocols de verbalització que m'han ajudat a obtenir uns resultats més naturals i representatius dels processos mentals dels participants.

La primera recomanació és optar per una gravació només de pantalla i veu. Quan s'evita que els subjectes hagin d'ensenyar la cara s'aconsegueix crear un clima més relaxat i, per tant, que els resultats siguin sincers i naturals, ideal per poder extraure conclusions.

Alhora, i tal com també afirmen Ericsson i Simon, és aconsellable demanar als participants que facin una tasca prèvia senzilla i ràpida per tal que els investigadors puguin assegurar-se que s'hagin entès les instruccions i la metodologia que caldrà seguir quan hagin de dur a terme l'activitat en qüestió (Wildemuth, 2017).

Finalment, una altra recomanació gairebé considerada imprescindible és insistir als subjectes de la importància d'acomplir la tasca sense interrupcions, és a dir, sense aturar la gravació en cap moment, només un cop es doni per acabat l'exercici requerit. D'aquesta manera, s'evita que es distreguin i que, per tant, hagin de fer un esforç extra per recordar el punt en el qual estaven prèviament. En aquest cas, donar unes instruccions prèvies i minimitzar les interaccions entre els participants i els investigadors ajuda a reduir els possibles motius que portarien a la interrupció de l'enregistrament.

9.1.1. Implementació del protocol en els estudis de traducció

Després d'investigar profundament com funcionen els protocols de verbalització, considero que suposarien un gran valor afegit als estudis de traducció i interpretació. Serien especialment valuosos tant per als alumnes com per als docents, sobretot en casos on el docent detecta que malgrat haver aconseguit que els alumnes adquireixin els coneixements, els resultats no són els esperats. Aplicar el *think-aloud protocol* a les aules permetria identificar de manera eficaç l'arrel del problema i poder fer els canvis necessaris per a continuar ampliant els seus coneixements.

La implementació del protocol a les aules es duria a terme per mitjà de tres senzills passos: en primer lloc, cal que el docent proposi una tasca. És recomanable que aquesta es pugui resoldre de forma ràpida i així la durada dels enregistraments no superi els deu minuts. En segon lloc, els alumnes hauran de fer front a l'exercici seleccionat mentre verbalitzen tot allò que pensen i així poder comprendre el raonament que hi ha darrere de les seves decisions. El tercer i últim pas consisteix a entregar aquestes gravacions al docent perquè pugui analitzar-les de forma detallada i veure si es tracta de problemes de comprensió lectora o de manca de coneixement, entre d'altres.

Malgrat que pot semblar un mètode tediós i complicat de realitzar, la realitat és que ja existeixen els canals adequats per poder dur-se a terme. La majoria d'universitats compten amb l'anomenat Campus Virtual, també conegut com a Moodle, una plataforma digital que permetria, d'una banda, crear l'activitat i, d'altra banda, que els alumnes poguessin entregar els enregistraments. D'aquesta manera, no caldria destinar ni diners, ni temps a ensenyar l'equip docent a fer servir qualsevol plataforma nova. Un altre avantatge significatiu és que l'ús dels protocols de verbalització evita que els alumnes utilitzin la intel·ligència artificial per resoldre la tasca demanada.

Tot i això, és innegable que haver d'analitzar totes les gravacions requereix més estona que la normalment es dedicaria a corregir un exercici. És per aquest motiu, que s'insisteix en la necessitat que els enregistraments durin entre cinc i deu minuts. La realitat és que en pocs minuts ja es poden detectar els errors que hi ha en els raonaments dels alumnes.

En conclusió, malgrat la dedicació i temps que suposa fer ús del *think-aloud protocol*, implementar aquesta mena de protocols comportaria grans beneficis, tant per als alumnes com per als docents i suposaria millorar el sistema educatiu actual i aconseguir una ensenyança més personalitzada, centrada en les necessitats individuals dels estudiants.

9.2. Utilitat del protocol

Un cop conclosa la investigació, resulta pertinent tirar endarrere i reprendre la hipòtesi inicial, així com el motiu principal pel qual es va dur a terme l'experiment: analitzar els processos mentals d'una persona mentre tradueix i determinar si la diferència entre un

futur professional d'aquest sector i una persona bilingüe, pel que fa a aquests processos, resulta tan significativa com es preveia que hauria de ser.

Per tal de trobar una resposta em centraré en els tres criteris esmentats a la introducció: rapidesa, precisió i eficàcia. Malgrat això, hi haurà altres factors com la durada, la literalitat o la puntuació que seran determinants atès que poden incidir notablement en els resultats.

Respecte a la rapidesa, com s'evidencia a les gravacions, l'estudiant B fa les traduccions amb la meitat de temps que l'estudiant A. Aquesta dada, pot fer pensar erròniament, que els processos mentals de l'estudiant B són més ràpids. Però la realitat és que aquesta agilitat és deguda a l'oblit de paràgrafs sencers que han quedat sense traduir, a la manca d'una documentació exhaustiva quan feia front a termes desconeguts i a l'ús d'una traducció profundament literal.

Mentre que l'estudiant A, en un primer moment, es donaria per fet que els seus processos cognitius no són ràpids, els enregistraments demostren una agilitat sorprenent detectant futurs problemes de traducció i fent ús dels recursos digitals que té a la seva mà.

Quant a la precisió i l'eficàcia, em basaré en el diagrama de les observacions. D'una banda, el procés traductològic de l'estudiant A s'acosta més al considerat ideal. Aquest factor contribueix de manera directa a aconseguir unes traduccions de més qualitat i evidencia un major grau tant de precisió, com d'eficàcia a l'hora de realitzar les traduccions.

D'altra banda, l'estudiant B, aplica una estratègia traductològica poc habitual. Optar per no llegir el text sencer i directament traduir paràgraf a paràgraf sense tenir una visió de conjunt, fa que es cometin errors de cohesió i coherència més fàcilment. Alhora, afavoreix l'ús de la traducció literal i, en conseqüència, el calc de la puntuació anglesa.

Tot i que globalment, els dos participants cometen errors i caldria una extensa revisió perquè les seves traduccions poguessin ser publicades, l'objecte d'anàlisi d'aquest treball de fi de grau radica en la comparació entre els processos mentals de cada estudiant i si la variació entre ambdós és tan notable com es pensaria d'entrada.

En conclusió, si ens centrem estrictament en les distincions entre aquests processos, la realitat és que hi ha una gran diferència, l'estudiant A, malgrat no haver

realitzat traduccions perfectes, posa de manifest que té una formació prèvia en aquest camp: sap on buscar la informació, no es deixa convèncer per la primera traducció que troba, pensa en el públic a qui va dirigit, coneix en quina persona s'han d'escriure unes instruccions... Mentre que l'estudiant B, malgrat que no es consideraria que ha fet unes traduccions deficientes, té uns processos mentals impropis i inviables per un traductor.

10. BIBLIOGRAFIA

- Alonso-Arroyo, A., Fujita, M. S. L., Gil-Leiva, I., & Pandiella, A. (2016). *PROTOCOLO VERBAL: análisis de la producción científica, 1941-2013*.
<https://webs.um.es/isgil/resources/Verbal%20protocol%202016%20Gil-Leiva.pdf>
- Banning, M. (2008). The think aloud approach as an educational tool to develop and assess clinical reasoning in undergraduate students. *Nurse Education Today*, 28(1), 8-14. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2007.02.001>
- Bernardini, S. (2001). Think-aloud protocols in translation research: Achievements, limits, future prospects. *Target. International Journal of Translation Studies*, 13(2), 241-263. <https://doi.org/10.1075/target.13.2.03ber>
- Bromera (s.d.). *Orgull i prejudici*. <https://bromera.com/educacio/a-la-lluna-de-valencia/5104-orgull-i-prejudici-9788490268742.html>
- diccionari.cat. (s.d.). *Biblioteconomia*.
<https://www.diccionari.cat/GDLC/biblioteconomia>
- diccionari.cat (s.d.). *Gerontologia*. <https://www.diccionari.cat/GDLC/gerontologia>
- García, M. S. Á., Bianchetti, M., & Gaviña, A. G. (2017). USO DEL MÉTODO «THINK ALOUD» EN LA INVESTIGACIÓN CUALITATIVA. *Pistas Educativas*, 39(127), 26-38.
- Linkedin (s.d.) *¿Cómo se pueden utilizar los protocolos de pensamiento en voz alta para evaluar el diseño de la interfaz de usuario?* <https://es.linkedin.com/advice/3/how-can-you-use-think-aloud-protocols-evaluate-d7mne?lang=es>
- Lyssna (2014). *Think-aloud protocol guide*. <https://www.lyssna.com/guides/think-aloud-protocol/>
- Orozco-Jutorán, M. (2008). *BREVE GUÍA PRÁCTICA DE TRADUCCIÓN DIRECTA AL ESPAÑOL*.

- Özcan, Z. Ç., İmamoğlu, Y., & Katmer Bayraklı, V. (2017). Analysis of sixth grade students' think-aloud processes while solving a non-routine mathematical problem. *Educational Sciences: Theory & Practice*.
- Ramírez-Avila, M. R., & Macías Silva, E. C. (2018). Think aloud to promote oral fluency. *Revista SINAPSIS*, 12(1), 1–15.
- Smagorinsky, P. (2001). Rethinking protocol analysis from a cultural perspective. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 233–245.
<https://doi.org/10.1017/S0267190501000149>
- Wildemuth, B. M. (2016). Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science. *Bloomsbury Publishing USA*.

11. ANNEX

a) Rúbrica d'avaluació

Aspectes:	Traducció brillant	Traducció bona	Traducció acceptable	Traducció deficient
Puntuació	No calca la puntuació del text en anglès en cap moment i fa canvis o omissions quan veu pertinent.	No calca la puntuació anglesa en la majoria dels casos i fa canvis o omissions quan toca.	Tret d'alguns canvis, segueix la puntuació anglesa.	Calca completament la puntuació anglesa i no es veu cap canvi o adaptació.
Comprensió del text original	Ha entès i ha transmès la informació del text original sense cap distorsió ni contrasentit.	Ha entès i ha transmès la informació del text original, tot i que es pot apreciar algunes omissions o distorsions que no afecten significativament la comprensió.	No ha entès algun terme o fragment del text original i en conseqüència, hi ha alguna distorsió que afecta la comprensió de la traducció.	No demostra haver entès res del text original i, per tant, la traducció està repleta de distorsions i contrasentits que impedeixen la comprensió de la traducció.
Gramàtica i estructura de les oracions	No calca la gramàtica anglesa i les seves estructures en cap moment, la traducció	No calca la gramàtica anglesa i les seves estructures en pràcticament cap moment, la	Copia la gramàtica anglesa i les seves estructures en diverses ocasions. A més	Copia completament la gramàtica anglesa i les seves estructures. Així mateix,

	sona completament natural en la llengua d'arribada.	traducció sona natural per a un nadiu.	a més, la traducció no sona del tot natural per a una persona catalanoparlant.	quan un català llegeix la seva traducció sona tan poc natural que fins i tot nota que es tracta d'una traducció.
Cohesió i coherència	La traducció té una cohesió i coherència excel·lent. No hi ha cap oració mal lligada o fora de context i tota la informació es presenta de forma clara i ordenada.	La traducció és coherent i està ben cohesionada, tot i això, en alguna ocasió la informació podria està més ben lligada i presentada de forma més clara i ordenada. Malgrat això, la traducció no impedeix seguir el fil conductor del text.	La traducció no sempre és coherent i està ben cohesionada. Hi ha diverses oracions que no lliguen amb les frases anteriors i les idees no estan ordenades de forma clara per al lector.	La traducció no demostra cap mena de cohesió, ni coherència. El lector no podrà seguir el text de forma clara i es trobarà amb frases que no concorden amb la informació tant anterior com posterior, dificultant fins i tot la comprensió d'aquesta.